

vann. Resten består hovedsakelig av mer motstandsdyktige rottråder o. l.

H 9. Så godt som fullstendig omdannet eller nesten dyartet torv i hvilken det nesten ikke vises noen vekststruktur. Nesten hele torvmassen passerer ved pressing mellom fingrene som en homogen grøt.

H 10. Fullstendig omdannet eller helt dyartet torv i hvilken det ikke vises noen vekststruktur. Ved pressing i handa passerer hele torvmassen som en homogen grøt.

Med uttrykket dy menes amorf humusmasse.

Ved denne måte å bestemme torvas omdannelsesgrad på får vi angitt dens mekaniske sønderdelingsgrad. Den sier derimot ikke så meget om den kjemiske omdannelse som ønskelig kunne være. Det kan her framheves at vannets farge for en del vil være avhengig av torvas kalkinnhold, slik at vannet i kalkrike myrer gjerne er klarere enn kalkfattige, da kalken virker fellende på humusstoffene. Gradsbedømmelsen kan bl. a. av den grunn bli vanskeliggjort. Metoden kan sies å være subjektiv, men den er inntil videre den mest praktiske måte vi har til å angi omdannelsesgraden på.

(Forts.)

MOSER FRA SKOG OG MYR.

Konservator Per Størmers bok med ovennevnte tittel, som Grundt Tanum nylig har sendt ut, er et rent funn for alle som har interesse av å skaffe seg kjennskap til de vanligst forekommende mosearter. Som bekjent manglet vi en slik bok her i landet, og ingen har bedre forutsetninger for å skrive den enn botanikeren Per Størmer, som har gjort mosene til sin spesialitet. Det vil sikkert interessere tidsskriftets lesere å få en oversikt over bokens innhold:

Beskrivelse av mosenes bygning: I boken er omtalt i alt 78 mosearter. For oversiktens skyld har jeg nedenfor samlet de beskrevne moser i grupper:

Klasse I. Bladmose (Musci).

1. orden. Svartmoser (Andreaeales) ..... 0 arter

2. orden. Egentlige bladmose (Bryales).

Pleurokarpe	25	} 56 »
Akrokarpe	31	

3. orden. Torvmose (Sphagnales).

Av Cymbifóliagruppen	3	} 18 »
» Rigidagruppen	1	
» Cuspidátagruppen	6	
» Acutifóliagruppen	5	
» Subsecúndumgruppen	1	
» Squarrósagruppen	2	

Klasse II. Levermose (Hepaticae) ..... 4 »

Som sammenstillingen viser er det ikke tatt med noen arter av ordenen svartmoser, da disse spiller liten rolle i skog- og myrmosedekket. De øvrige to ordener er derimot ganske fyldig representert, de egentlige bladmoser med 56 arter og torvmoser med 18 arter. Særlig når det gjelder myrene, er jo mosene tilhørende sistnevnte orden viktige. Best kjent er disse moser under navnet «kvitmoser» eller Sphagnum, men er altså her kalt «torvmoser». Dette kan skape en del forvirring når en skal karakterisere de torvslag som disse moser gir opphav til, idet kvitmosetorv (Sphagnumtorv) blir hetende «torvmosetorv».

Av klassen levermoser, som har mindre betydning i denne forbindelse, er tatt med bare 4 arter.

Beskrivelsen av de enkelte mosegrupperes morfologiske og anatomiske bygning og deres formeringsmåte er meget grei og lettforståelig. Som grunnlag for bestemmelse av de enkelte mosearter er dette avsnitt meget verdifullt.

Innsamling, bestemmelse og oppbevaring av moser: Foruten praktiske vink om selve innsamlingen, omtales de hjelpemidler som en har ved selve mosebestemmelsen og likeså framgangsmåten ved bestemmelsen. Den viktigste moselitteratur er også nevnt her.

Nøkler til bestemmelse av artene: Denne omfatter de egentlige bladmoser og torvmoser, mens levermosene bare er beskrevet i teksten. Det er virkelig en prøve verd å forsøke seg på mosebestemmelse etter nøkkelen, som er meget oversiktlig satt opp og forholdsvis hurtig å finne fram etter.

Beskrivelse av artene: Kapitlet inneholder en utførlig beskrivelse av alle mosearter som er tatt med, og utgjør bokens største avsnitt. Foruten de viktigste kjennings tegn er også nevnt hva slags jord de enkelte arter fortrinnsvis vokser på, deres næringskrav og hvor en helst finner dem. Til støtte for beskrivelsen finnes utmerkede plansjer.

Register til artene: Dette omfatter både moseartenes latinske og norske navn. Alle synonymer er her satt med kursiv så det er lett å finne fram til artene. For samtlige moser er utarbeidet og foreslått norske navn, et arbeid som forfatteren har utført sammen med konservator Johannes Lid.

Jeg har gått såpass utførlig igjennom bokens innhold for å vise hva den byr på. Boken vil avhjelpe et virkelig savn blant en stor krets av myr- og skoginteresserte, og den skulle også egne seg godt som lærebok, slik som forfatteren også har tenkt seg.

Det er grunn til å gratulere forfatteren med det utmerkede tiltak ved å utgi denne verdifulle og vakre moseboken. Boken er på 111 sider og har dessuten 29 helsidige plansjer (mikrotegninger og fotografier). Den har et hendig format (passer godt i en jakkelomme), er vakkert utstyrt og er rimelig i pris (kr. 7,84 innbundet). Vi vil anbefale boken på det aller beste.